

NORMATIVA DE LA PRODUCCIÓ INTEGRADA DE FRUITA.

PONÈNCIA V: PRODUCCIÓ INTEGRADA. AGRICULTURES ALTERNATIVES

Autor: Josep-Lluís Batllori i Obiols.
Servei de Protecció dels Vegetals, Unitat de Lluita Integrada. Parc Natural dels Aiguamolls de l'Empordà. 17486 Castelló d'Empúries.

Resum: La producció integrada de fruita de llavors, es defineix com una producció econòmica de fruits d'alta qualitat, la qual dóna prioritat als mètodes de producció que tenen més cura amb l'ecologia i minimitza els efectes secundaris indesitjables i la utilització de productes fitosanitaris, amb la finalitat de millorar la protecció del medi ambient i la salut humana (OILB).

En el present comunicat es posen de relleu els criteris que s'han emprat per l'elaboració de la proposta d'una normativa de producció: Selecció de varietats, sistemes de plantació i esporga, tècniques de conservació, adobat i reg, protecció integrada del conreu, normes de qualitat de la fruita obtinguda i mesures de garantia i control de la Producció Integrada.

1.- Introducció

Des de l'any 1984, amb la creació de les Agrupacions de Defensa Vegetal, s'ha fet, conjuntament amb el Servei de Protecció dels Vegetals, un esforç important per a la racionalització del control de plagues i malalties dels diferents conreus.

En l'àmbit de la fructicultura catalana i gràcies al treball dut a terme durant aquests darrers anys, s'ha anat comprovant la gran importància que tenen altres qüestions, no estrictament sanitàries, en el desenvolupament de les plagues i malalties. Paral·lelament en el sí de l'Organització Internacional de Lluita Biològica (OILB) s'ha fet, des de l'any 1990, un pas important tendent a globalitzar tots els aspectes de la producció del conreu de pomeres, i fruit d'això ha nascut el concepte de Producció Integrada que substitueix el tradicional de Lluita Integrada.

Segons l'OILB, la producció integrada de fruita de llavors es defineix com una producció econòmica de fruits d'alta qualitat, la qual dona prioritat als mètodes de producció que tenen més cura amb l'ecologia i minimitza els efectes secundaris indesitjables i l'ús de productes fitosanitaris, amb la finalitat de millorar la protecció del medi ambient i la salut humana.

Per tal de poder dur a terme aquests tipus de producció, s'ha dissenyat una normativa genèrica comuna a tots els països i àrees de producció, i una altra d'específica per a cada zona fructícola amb característiques diferenciades. Aquestes normatives defineixen les tècniques que cal emprar en la producció, amb el doble objectiu d'unificar els criteris i alhora orientar el fructicultor. Al mateix temps, el compliment d'aquesta normativa ha de permetre al productor comercialitzar la fruita a l'empara de la Denominació Producció Integrada (PI), i al consumidor obtenir garanties que el producte que consumeix s'ha produït amb el màxim respecte envers la salut humana i el medi ambient.

Tot seguit s'exposaran resumidament els criteris, consensuats entre els tècnics d'Empreses Agrícoles, Estacions Experimentals, ADVs i DARP, que s'han

utilitzat en cada un dels aspectes de la producció (selecció vegetal, maneig del sòl, control de plagues, entre d'altres) en la proposta de normativa de Producció Integrada de Poma a Catalunya.

2.- Aspectes contemplats a la normativa.

2.1.- Elecció de varietats

Per a noves plantacions cal emprar plançons certificats i triar aquelles varietats que millor s'adaptin a la climatologia de la zona, de manera que amb el mínim d'intervencions possibles, s'aconsegueixi fruita de la millor qualitat (s'ha de fugir de les varietats sensibles a fisiopaties, com Russeting, o mancades de color o molt sensibles a clivellat o oïdium). Així mateix la combinació adequada amb el porta-empelt ha de permetre assolir fàcilment una bona relació de vegetació/producció de manera que siguin innecessàries les esporgues intenses i en cap cas no precisin l'aplicació de productes reguladors de creixement.

2.2.- El maneig del sòl

2.2.1 Coneixement del sòl

El sòl, juntament amb el clima, és qui determina el desenvolupament de les plantes i en definitiva la seva capacitat de producció. Es per tant de la màxima importància el coneixement d'aquest sòl. Això s'aconsegueix estudiant-ne el perfil i la fertilitat abans de fer la plantació, de manera que es pugui escollir el porta-empelt que millor s'adapti a les nostres necessitats.

2.2.2 Adobat racional

Al mateix temps, aquest coneixement ens permetrà realitzar un adobat racional fugint d'aquells adobs que ens poden portar a la llarga problemes de contaminació . Caldrà evitar en tots els casos l'ús d'adobs que continguin impureses contaminats com metalls pesats, toxines o gèrmens patògens perillosos.

Serà necessari repetir periòdicament les anàlisis de sòl per tal de veure l'evolució de la fertilitat i en general es recomana fer ús de les anàlisis foliars per a detectar possibles deficiències de macro o microelements i corregir-le abans no suposin un minva per l'arbre o provoquin una pèrdua de qualitat de la fruita.

Qualsevol aplicació d'adob haurà de justificar-se en base a les dades de les anàlisis, de manera que s'evitin les dosis excessives que comporten sovint contaminacions dels aqüífers i el desequilibri de les plantacions.

2.3.- Maneig de la plantació.

2.3.1 Bon ús de l'aigua.

L'altre factor clau per un bon desenvolupament de les plantes és la disponibilitat d'aigua. Un excés o un defecte d'aigua determinen, per una part, un malbaratament d'aquest bé escàs, un excés de creixement vegetatiu, i augmenten el risc de lixivació amb la possible contaminació de les aigües subàlvees, i per l'altra una pèrdua neta de producció i de qualitat.

Per tal de racionalitzar l'ús de l'aigua cal emprar mètodes (tals com tensiòmetres o evaporímetres) que permetin calcular el dèficit de precipitació i calcular les necessitats de reg (dosi i freqüència) en base a la capacitat d'emmagatzament del sòl (capacitat de camp) i la profunditat del sòl a regar.

Quant als sistemes de reg, s'adoptaran aquells que assoleixin els millors nivells d'eficiència, donant preferència al reg localitzat sobre l'aspersió i a aquest sobre el reg superficial o a tesa.

2.3.2 Conducció de la plantació

La distància entre arbres ha de permetre a la combinació varietat patró escollida, disposar d'espai suficient per al seu desenvolupament i ha de garantir la penetració de la llum i l'accessibilitat de totes les parts de l'arbre als productes de defensa sanitària. Les files de la plantació cal orientar-les , si és possible, de Nord a Sud per tal d'aconseguir fruits de maduració i coloració uniformes.

Es necessària una correcta quantitat i distribució de polinitzadors per tal de garantir una bona fecundació del fruit.

L'arbre ha d'estar conduït i podat seguint la seva tendència natural, s'ha d'afavorir l'equilibri entre la vegetació i la producció evitant les esporgues severes i regulant la uniformitat de la plantació.

2.3.3 maneig de les entre-fileres i la zona de goteig.

Per tal d'evitar problemes d'erosió i alhora afavorir l'hàbitat natural de molts insectes beneficiosos és necessari deixar herba (flora espontània o sembrada) a les entre-fileres. La filera sota els arbres es mantindrà controlada d'herbes preferentment amb mètodes culturals (mulching, sega o cultiu) i no podrà excedir del 30% de la superfície total. En cas de ser necessaris herbicides, tan sols podran utilitzar-se els de contacte i fàcilment degradables. En aquest cas caldrà utilitzar-los en els moments que les herbes son més sensibles, per tal d'emprar les dosis més baixes possibles.

2.4.- Qualitat de la fruita.

Amb l'objecte d'obtenir fruita de la millor qualitat, es recomana disposar d'abelles que garanteixin una bona polinització, ja que els fruits ben fecundats són els més sans.

S'aconsella l'aclarida química i manual per tal que els tamanys de fruita obtinguda siguin comercials, però no es permet l'ús de productes cosmètics de síntesi, milloradors de color o agents de maduració, donat que l'elecció varietal i les mesures de producció preses els han de fer innecessaris.

La determinació de les dates d'inici i final de collita es farà en base als paràmetres de penetromia i sucres d'una mostra representativa de fruits.

Caldrà establir per a cada varietat les característiques mínimes de qualitat interna (àcids/sucres, entre d'altres) i externa perquè la fruita pugui ésser comercialitzada com a fruita de producció integrada.

2.5.- Protecció integrada de les plantes.

Els mètodes de lluita natural, cultural, biològica, genètica i biotecnològica, seran prioritaris a la lluita química. La utilització de productes agroquímics serà reduïda al mínim.

L'aplicació de productes de defensa sanitària només es farà en els casos que estigui justificat i s'utilitzaran els productes més respectuosos per les persones, la fauna auxiliar i el medi ambient utilitzant-se solament aquells productes autoritzats per a la producció integrada que han estat classificats atenent als següents criteris:

- A.- Els menys tòxics per a l'home.**
- B.- Els menys tòxics per a la fauna auxiliar clau, capaç d'assolir el control biològic de determinades plagues.**
- C.- Els menys tòxics per a altres organismes auxiliars.**
- D.- Els menys contaminants del sòl i de les aigües subàlvees.**
- E.- Els que tenen menys capacitat d'estimular la proliferació de les plagues.**
- F.- Els més eficaços.**
- G.- Els més selectius.**
- H.- Els menys persistents.**
- I.- Els poc coneguts o dels quals es disposa d'una informació incompleta.**
- J.- Necessitat d'ús**

Per tal de poder establir l'estratègia més adient per a la bona regulació de les plagues i malalties serà necessari realitzar un seguiment periòdic i registre de la activitat de les malalties, plagues i organismes auxiliars durant el curs de la vegetació.

La decisió de realitzar un tractament químic contra una determinada plaga o malaltia es basarà en una estimació del nivell de risc i/o la utilització de lindars de tolerància contrastats i entesos com el nivell mínim per sobre del qual el dany ocasionat per la plaga o malaltia és superior al cost directe i indirecte (efectes secundaris) del tractament químic.

2.5.1 Control de malalties.

Per aquelles malalties de les quals se'n coneixen les condicions d'infecció i activitat del patogen, com el cas del clivellat, es limitaran les aplicacions fungicides als casos en què hi hagi condicions de risc d'infecció determinades per les xarxes de predicció.

Per a d'altres patògens caldrà tractar preventivament tenint en compte la sensibilitat varietal i els períodes de risc.

2.5.2 Control de plagues.

L'historial de plagues de cada una de les parcel·les, així com els seguiments periòdics de les plagues i els seus antagonistes naturals que s'hauran de fer amb mètodes ràpids senzills i fiables (trampes de feromona i observació dels òrgans més susceptibles), constituïran la informació bàsica necessària per a justificar la necessitat de tractament.

2.5.3 Tractaments propers a la collita.

S'evitaran en la mesura del possible els tractaments propers a la collita i tan sols en casos excepcionals com poden ser accidents metereològics o aparició sobtada de plagues es podrà tractar respectant escrupolosament, en tots els casos, els terminis de seguretat dels productes emprats.

2.5.4 Tractaments post-collita.

Per la fruita que es comercialitza immediatament després de la collita, els tractaments de post-collita no estan permesos. Per la fruita que es conservarà un temps en frigorífic, s'admeten, com a fase transitòria, les aplicacions de fungicides i antioxidants en els casos en què uns i/o altres es considerin totalment necessaris.

2.6.-Controls i garanties.

2.6.1 Quadern de camp.

El quadern de camp és l'eina imprescindible de la Producció Integrada on el fructicultor haurà d'anotar totes les incidències de la producció, tals com resultats de les anàlisis de sòl i foliars, registre de captures en trampa, superació de llindars de tolerància, tractaments (data, productes i dosis), adobats (data, productes i dosis), regs (dosis i freqüència), esporgues i aclarides entre d'altres.

El quadern de camp s'haurà de lliurar al final de la collita al Consell de la Denominació de la Producció Integrada per tal que aquest pugui certificar la producció i autoritzar la comercialització, sota l'empara de la Denominació.

2.6.2 Controls. Durant el període vegetatiu, tècnics designats pel Consell de la Denominació escandallaran algunes finques per tal de comprovar la veracitat de les anotacions del quadern de camp. En el moment de la collita es prendran mostres de fruita per tal de procedir a les corresponents anàlisis de residus i de qualitat de la fruita.

3.-Perspectives.

La posada en pràctica d'aquesta normativa, de forma experimental, en diferents parcel·les comercials de producció de Catalunya, ha permès comprovar la seva validesa i operativitat i assolir els objectius de la producció integrada. Això, si bé és important, no es suficient, ja que fins que el sector productiu no se'n faci ressò i l'adopti com a sistema normal de producció no s'haurà aconseguit l'objectiu inicial. Perquè aquest tipus de producció es generalitzi pensem que cal actuar des de tres fronts: L'Administració ha de continuar amb l'impuls iniciat per tal que es consolidin els diferents Consells Reguladors de la Producció Integrada, i surtin a la llum les Normatives de Producció pels diferents conreus de Catalunya; els productors i els qui comercialitzen la fruita, han de prendre consciència (tal com ja han fet diferents països) de la necessitat que tenen d'adequar les seves produccions a aquests model per tal de poder ser competitius en un mercat de productes cada cop més saturat i els consumidors han d'apendre a valorar i reconèixer la producció integrada com un producte de millor qualitat de manera que es creixi una demanda creixent cap a aquests tipus de producció respectuosa amb el medi ambient i la salut humana.